WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Archwilydd Cyffredinol Cymru
Auditor General for Wales

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol: Archwiliad o 'Creu Wrecsam Ddigidol' – **Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam**

Blwyddyn archwilio: 2019-20

Dyddiad cyhoeddi: Tachwedd 2019

Cyfeirnod y ddogfen: 1629A20019-20

Paratowyd y ddogfen hon ar gyfer defnydd mewnol Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam fel rhan o waith a gyflawnir yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol (Cymru) 2015.

Ni chymerir unrhyw gyfrifoldeb gan yr Archwilydd Cyffredinol na staff Swyddfa Archwilio Cymru mewn perthynas ag unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog neu gyflogai arall yn eu cymhwyster unigol, nac mewn perthynas ag unrhyw drydydd parti

Os ceir cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer o ran trin ceisiadau a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partïon perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru yn drydydd partïon perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu ailddefnyddio'r ddogfen hon i Swyddfa Archwilio Cymru yn swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay.

This document is also available un English. Mae’r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg..

Roedd y tîm a gyflawnodd y gwaith yn cynnwys Jeff Brown, Alan Hughes a Jeremy Evans dan gyfarwyddyd Huw Rees.

Cynnwys

Mae'r Cyngor wedi cymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth ddatblygu'r cam ac wrth weithredu i'w gyflawni. Fodd bynnag, mae cyfleoedd i wreiddio'r pum ffordd o weithio ymhellach yn ei brosesau penderfynu a chynllunio ar gyfer ei ddyheadau digidol.

Adroddiad cryno

Crynodeb 4

Pam y cynhalion ni'r Archwiliad 4

Yr hyn y gwnaethom ei archwilio 4

Adroddiad manwl

Rhan Un: Canfyddiadau'r Archwiliad 6

Mae'r Cyngor wedi cymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth ddatblygu'r cam ac wrth weithredu i'w gyflawni. Fodd bynnag, mae cyfleoedd i wreiddio'r pum ffordd o weithio ymhellach yn ei brosesau penderfynu a chynllunio ar gyfer ei ddyheadau digidol 6

Mae'r Cyngor yn cymryd camau i ddiogelu ei rwydwaith a systemau TG at y dyfodol ond mae angen iddo ddatblygu uchelgais hirdymor gyda mesurau deilliant mwy eglur ar gyfer ei strategaeth ddigidol 6

Er bod effeithiau ataliol ymhlyg trwy gyflawni'r cam hwn, gallai'r Cyngor fod yn fwy diamwys ynglŷn â'i agenda atal 7

Mae'r Cyngor yn glir ynglŷn â sut y mae'r cam hwn yn ategu ei amcanion llesiant eraill. Fodd bynnag, mae cyfle i ystyried yn fwy gweithredol beth yw'r effaith bosibl ar amcanion partneriaid 8

Mae'r Cyngor yn cydweithio gydag ystod o bartneriaid i gyflawni'r cam hwn; fodd bynnag, dylai barhau i ddatblygu cyfleoedd ar gyfer cydweithio digidol ac i gasglu gwybodaeth am arfer gorau 9

Mae'r Cyngor yn cydnabod bod ei ddull cydgynhyrchu'n dal i ddatblygu. Fodd bynnag, dylai sicrhau nad yw ei ddull cyflym o ddigideiddio'n digwydd ar draul cydgynhyrchu go iawn 10

Rhan Dau: Ymateb y Cyngor 12

Atodiadau

Atodiad 1: dangosyddion cadarnhaol o'r Pum Ffordd o Weithio 15

Adroddiad cryno

Crynodeb

Pam y cynhalion ni'r Archwiliad

1 Yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 (y Ddeddf) mae'n ofynnol yn statudol i Archwilydd Cyffredinol Cymru (yr Archwilydd Cyffredinol) archwilio cyrff cyhoeddus i asesu i ba raddau y maent wedi gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth:

a pennu eu hamcanion llesiant; a

b cymryd camau i'w cyflawni.

2 Mae'r Ddeddf yn diffinio'r egwyddor datblygu cynaliadwy fel gweithredu mewn modd: '…sy'n ceisio sicrhau bod anghenion y presennol yn cael eu diwallu heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion hwythau'.

3 Rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol ddarparu adroddiad ar ei archwiliadau ar gyfer Cynulliad Cenedlaethol Cymru o leiaf flwyddyn cyn pob un o etholiadau'r Cynulliad. Rhaid cyhoeddi'r adroddiad cyntaf o'i fath erbyn 2020, cyn etholiadau'r Cynulliad yn 2021.

4 Mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi cynnal archwiliadau ar draws y 44 o gyrff a gwmpesir gan y Ddeddf i oleuo'i adroddiad i'r Cynulliad Cenedlaethol yn ystod 2018-19 a 2019-20.

5 Mae'r canfyddiadau yn yr adroddiad hwn yn seiliedig ar waith maes a wnaethom rhwng mis Mehefin 2019 a mis Hydref 2019.

6 Mae'r adroddiad hwn yn nodi ein canfyddiadau o'n harchwiliad o 'Creu Wrecsam Ddigidol', cam y mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam (y Cyngor) yn ei gymryd i gyflawni ei amcanion llesiant.

7 Mae hefyd yn nodi ymateb cychwynnol y Cyngor i'n canfyddiadau.

Yr hyn y gwnaethom ei archwilio

8 Fe archwilion ni i ba raddau y mae'r Cyngor yn gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth gyflawni'r cam 'Creu Wrecsam Ddigidol'.

9 Er mwyn gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy, rhaid i gyrff cyhoeddus ystyried y 'ffyrdd o weithio' canlynol:

Arddangosyn 1: y ‘pum ffordd o weithio’

Mae’r tabl isod yn nodi’r ‘pum ffordd o weithio’ a ddiffinnir yn nogfen **Hanfodion Deddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol**[1] Llywodraeth Cymru.

Y Pum Ffordd o Weithio
Hirdymor Pwysigrwydd sicrhau cydbwysedd rhwng anghenion tymor byr a’r angen am ddiogelu’r gallu i ddiwallu anghenion tymor hir hefyd.
Atal Sut gall gweithredu i atal problemau rhag digwydd neu waethygu helpu cyrff cyhoeddus i gyflawni eu hamcanion.
Integreiddio Ystyried sut gall amcanion llesiant y corff cyhoeddus effeithio ar bob un o’r nodau llesiant, ar bob un o’u hamcanion eraill, neu ar amcanion cyrff cyhoeddus eraill.
Cydweithio Gallai cydweithredu ag unrhyw berson arall (neu wahanol adrannau yn y corff ei hun) helpu’r corff i fodloni ei amcanion llesiant.
Cynnwys Pwysigrwydd cynnwys pobl sydd â diddordeb mewn cyflawni’r nodau llesiant, a sicrhau bod y bobl hynny’n adlewyrchu amrywiaeth yr ardal maent yn ei gwasanaethu.

10 Canfu ein harchwiliad fel a ganlyn: **mae’r Cyngor wedi cymhwyso’r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth ddatblygu’r cam ac wrth weithredu i’w gyflawni. Fodd bynnag, mae cyfleoedd i wreiddio’r pum ffordd o weithio ymhellach yn ei brosesau penderfynu a chynllunio ar gyfer ei ddyheadau digidol.**

[1] **Deddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol (Cymru) 2015 Yr Hanfodion**, Llywodraeth Cymru (2015)

Adroddiad manwl

Rhan Un: Canfyddiadau'r Archwiliad

Mae'r Cyngor wedi cymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth ddatblygu'r cam ac wrth weithredu i'w gyflawni. Fodd bynnag, mae cyfleoedd i wreiddio'r pum ffordd o weithio ymhellach yn ei brosesau penderfynu a chynllunio ar gyfer ei ddyheadau digidol

Mae'r Cyngor yn cymryd camau i ddiogelu ei rwydwaith a systemau TG at y dyfodol ond mae angen iddo ddatblygu uchelgais hirdymor gyda mesurau deilliant mwy eglur ar gyfer ei strategaeth ddigidol

Yr hyn y chwilion ni amdano

11 Fe chwilion ni am dystiolaeth o'r canlynol:

- dealltwriaeth drylwyr am anghenion cyfredol a hirdymor a'r heriau a chyfleoedd cysylltiedig;
- cynllunio dros raddfa amser briodol
- adnoddau a ddyrennir i sicrhau manteision hirdymor; a
- monitro ac adolygu priodol.

12 Cafodd ein harchwiliad ei oleuo hefyd gan y dangosyddion cadarnhaol ar gyfer yr 'hirdymor' yr ydym wedi'u hadnabod a'u defnyddio fel rhan o'r archwiliad hwn.[2]

Yr hyn a ganfuom

13 Canfuom y cryfderau canlynol:

- mae'r Cyngor wedi mabwysiadu golwg fwy hirdymor yn ei brosiect cydweithredol cenedlaethol ar y dechnoleg Canolfan Gyswllt a'r cydwasanaethau y gallai hon eu hwyluso;
- mae gwasanaethau digidol a TGCh wedi cael eu gwarchod rhag y cylch cyfredol o doriadau yn y gyllideb;
- mae cynllun gweithredu Datganiad Llywodraethu Blynyddol y Cyngor ar gyfer 2019 yn cynnwys gofyniad bod 'penderfyniadau'r Cyngor yn dangos

[2] Gweler Atodiad 1

asesiad yn erbyn egwyddor cynaliadwyedd Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol'; ac

- mae'r Cyngor yn cymryd camau i ddiogelu ei seilwaith TG at y dyfodol gan ddefnyddio platfform seiliedig ar gwmwl, datblygu ystwyth, a phrydlesu yn hytrach na phrynu systemau a meddalwedd.

14 Canfuom y cyfleoedd canlynol:

- wrth i'r Cyngor ddiweddaru ei Strategaeth TGCh a Digidol 2017-2020 dylai sicrhau bod hon yn disgrifio'n glir beth yw ei uchelgeisiau digidol a'u heffeithiau dros y tymor hwy;
- dylai'r Cyngor adolygu ei gyfres presennol o bum dangosydd canlyniad ar gyfer ei Amcan Llesiant Sefydliadol ac asesu a yw'r rhain yn ddigon i ganfod pa gynnydd sy'n cael ei wneud a'i sicrhau ei hun ei fod yn cyrraedd y cerrig milltir ac yn cyflawni'r deilliannau y mae'n eu disgwyl; a
- datblygu cynllun cyflawni hirdymor sengl ar gyfer gwasanaethau digidol a TGCh.

Er bod effeithiau ataliol ymhlyg trwy gyflawni'r cam hwn, gallai'r Cyngor fod yn fwy diamwys ynglŷn â'i agenda atal

Yr hyn y chwilion ni amdano

15 Fe chwilion ni am dystiolaeth o'r canlynol:

- dealltwriaeth drylwyr am natur y broblem a'r math o broblem y gallai'r cam helpu i'w hatal rhag digwydd neu fynd yn waeth;
- adnoddau a ddyrennir i sicrhau y bydd manteision ataliol yn cael eu cyflawni; a
- gwaith i fonitro ac adolygu pa mor effeithiol yw'r cam o ran atal problemau rhag digwydd neu fynd yn waeth.

16 Cafodd ein harchwiliad ei oleuo hefyd gan y dangosyddion cadarnhaol ar gyfer 'atal' yr ydym wedi'u hadnabod a'u defnyddio fel rhan o'r archwiliad hwn.[3]

Yr hyn a ganfuom

17 Canfuom y cryfderau canlynol:

- mae'r Cyngor yn archwilio potensial cymwysiadau arloesol megis Alexa ac Amazon Home Care i gefnogi ei agenda ataliol.
- mae'r Cyngor wedi blaenoriaethu gwaith i ddatblygu cyfleuster cefn-gadw newydd a chysylltedd gwell i sicrhau nad yw ei newid i ddigidol yn cael ei beryglu gan gydnerthedd gwael TGCh.

[3] Gweler Atodiad 1

- Mae Rhwydwaith Ffeibr Llawn Lleol (LFFN) wedi'i fwriadu i atal allgau digidol ac mae'n cefnogi'r gallu i gyflwyno platfformau newydd. Mae LFFN yn darparu'r cyfle i'r sector preifat adeiladu rhwydweithiau optegol goddefol (PON) o amgylch y cysylltiad ffeibr â'r adeilad cyhoeddus.

18 Canfuom y cyfleoedd canlynol:

- mae angen i'r Cyngor sicrhau ei fod yn disgrifio ei amcanion atal yn fwy eglur yng nghyd-destun ei uchelgeisiau digidol;
- byddai defnydd gwell o ddata hirdymor cadarn yn ei gwneud yn bosibl cael dealltwriaeth fwy llawn am achosion sylfaenol a mynd ati mewn modd mwy soffistigedig i ddatblygu gwasanaethau sy'n cefnogi'r agenda atal; a
- datblygu dealltwriaeth well am unrhyw ganfyddiadau anfwriadol newid gwasanaethau penodol i rai â mynediad digidol yn unig (megis mwy o arwahanrwydd ac unigrwydd).

Mae'r Cyngor yn glir ynglŷn â sut y mae'r cam hwn yn ategu ei amcanion llesiant eraill. Fodd bynnag, mae cyfle i ystyried yn fwy gweithredol beth yw'r effaith bosibl ar amcanion partneriaid

Yr hyn y chwilion ni amdano

19 Fe chwilion ni am dystiolaeth o ystyried:

- sut y gallai'r cam hwn gyfrannu at y saith nod llesiant cenedlaethol;
- sut y bydd cyflawni'r cam hwn yn effeithio ar amcanion llesiant a blaenoriaethau ehangach y Cyngor; a
- sut y bydd cyflawni'r cam hwn yn effeithio ar amcanion llesiant cyrff cyhoeddus eraill.

20 Cafodd ein harchwiliad ei oleuo hefyd gan y dangosyddion cadarnhaol ar gyfer 'integreiddio' yr ydym wedi'u hadnabod a'u defnyddio fel rhan o'r archwiliad hwn.[4]

Yr hyn a ganfuom

21 Canfuom y cryfderau canlynol:

- mae'r Cyngor wedi cymryd y cyfle i ailddiffinio'i flaenoriaethau ac wedi adnabod chwe blaenoriaeth newydd yn ystod y flwyddyn sydd o gymorth i gyflawni ei 14 amcan llesiant.
- mae'r holl amcanion llesiant gwreiddiol gan gynnwys yr amcan llesiant y mae'r cam Wrecsam ddigidol yn perthyn iddo wedi cael eu gwerthuso i ganfod sut y maent yn cyfrannu at gyrraedd y saith nod llesiant cenedlaethol, er mai cyfyngedig oedd y gwerthusiad hwn.

[4] Gweler Atodiad 1

22 Ymhlith yr enghreifftiau posibl o gyfleoedd ar gyfer mwy o integreiddio mae:

- mae'r BGC wrthi ar hyn o bryd yn adnabod blaenoriaeth bellach sy'n ymwneud â chydnerthedd cymunedol. Bydd yn bwysig bod y Cyngor yn cymryd y cyfle i sicrhau bod ei agenda ddigidol yn cael ei hintegreiddio'n llawn fel rhan o'i waith.
- gallai'r Cyngor wneud mwy i sicrhau ei fod yn manteisio'n llawn ar y cyfle i integreiddio Rhaglen Trawsnewid Digidol newydd Llywodraeth Cymru i Ysgolion, Hwb, â'i uchelgais Digidol ehangach.
- dylai'r Cyngor barhau i gynnwys aelodau'r Cyngor i ddatblygu consensws, yn seiliedig ar dystiolaeth gadarn, ynglŷn â manteision ac anfanteision newid i fynediad digidol at wasanaethau.

Mae'r Cyngor yn cydweithio gydag ystod o bartneriaid i gyflawni'r cam hwn; fodd bynnag, dylai barhau i ddatblygu cyfleoedd ar gyfer cydweithio digidol ac i gasglu gwybodaeth am arfer gorau

Yr hyn y chwilion ni amdano

23 Fe chwilion ni am dystiolaeth bod y Cyngor:

- wedi ystyried sut y gallai weithio gydag eraill i gyflawni'r cam (i gyflawni ei amcanion llesiant, neu gynorthwyo corff arall i gyflawni ei amcanion llesiant);
- yn cydweithio'n effeithiol i gyflawni'r cam; ac
- yn monitro ac yn adolygu a yw cydweithio'n ei helpu ef neu'n helpu ei randdeiliaid i gyflawni amcanion llesiant.

24 Cafodd ein harchwiliad ei oleuo hefyd gan y dangosyddion cadarnhaol ar gyfer 'cydweithio' yr ydym wedi'u hadnabod a'u defnyddio fel rhan o'r archwiliad hwn.[5]

Yr hyn a ganfuom

25 Canfuom y cryfderau canlynol:

- mae'r Cyngor wedi cydweithio gyda chynghorau eraill ar agweddau ar ei agenda ddigidol, megis y dechnoleg i gefnogi ei 'Ganolfan Gyswllt';
- mae'r Cyngor wedi sefydlu grŵp arweinwyr dinesig sy'n dwyn ynghyd bartneriaid o'r sector Cyhoeddus a'r sector Preifat yn Wrecsam;
- mae'r Cyngor yn aelod allweddol o Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (NWEAB) sydd wedi blaenoriaethu'r Rhwydwaith Ffeibr Llawn Lleol

[5] Gweler Atodiad 1

(LFFN) fel prosiect cam cyntaf ar gyfer y chwe Chyngor yng Ngogledd Cymru; ac

- mae platfform digidol newydd y Cyngor, Firmstep, yn cael ei ddefnyddio gan lawer o gyrff eraill ac mae felly'n gallu casglu'r wybodaeth hon wrth iddo ddylunio ei wasanaethau digidol ei hun.

26 Canfuom y cyfleoedd canlynol:

- dylai'r Cyngor sicrhau nad yw datblygiad cyflym ei wasanaethau digidol, gan gynnwys ei wefan newydd, yn digwydd ar draul cydweithio effeithiol gyda rhanddeiliaid, gan gynnwys y trydydd sector;
- dylai'r Cyngor sicrhau bod ei wasanaethau'n gallu gwneud defnydd llawn o unrhyw fynediad wedi'i ddigideiddio a ddatblygir ar gyfer cwsmeriaid: er enghraifft, lluniau o dyllau mewn ffyrdd a rheoli digwyddiadau yn y Gwasanaethau Stryd; a
- dylid blaenoriaethu cyfleoedd ar gyfer rhannu gwasanaethau ymhellach gyda phartneriaid gan ddefnyddio technoleg newydd y ganolfan gyswllt.

Mae'r Cyngor yn cydnabod bod ei ddull cydgynhyrchu'n dal i ddatblygu. Fodd bynnag, dylai sicrhau nad yw ei ddull cyflym o ddigideiddio'n digwydd ar draul cydgynhyrchu go iawn

Yr hyn y chwilion ni amdano

27 Fe chwilion ni am dystiolaeth bod y Cyngor:

- wedi adnabod pwy y mae angen iddo'u cynnwys wrth ddylunio a chyflawni'r cam;
- wedi mynd ati mewn ffordd effeithiol i gynnwys rhanddeiliaid wrth ddylunio a chyflawni'r cam;
- wedi defnyddio canlyniadau cynnwys pobl i ddylanwadu ar ddatblygu a chyflawni'r cam; ac
- wedi ceisio dysgu gwersi a gwella'i ddull o gynnwys.

28 Cafodd ein harchwiliad ei oleuo hefyd gan y dangosyddion cadarnhaol ar gyfer 'cynnwys' yr ydym wedi'u hadnabod a'u defnyddio fel rhan o'r archwiliad hwn.[6]

Yr hyn a ganfuom

29 Canfuom y cryfderau canlynol:

- mae'r Cyngor ei hun wedi cydnabod nad yw ei ddull o gydgynhyrchu ar hyn o bryd y gorau y gall fod ac mae'n archwilio ffyrdd o fynd i'r afael â hyn.

[6] Gweler Atodiad 1

- mae'r Cyngor wedi cymryd y cyfle i ailddylunio gwasanaethau i wella mynediad ar gyfer cwsmeriaid. Fodd bynnag, bydd angen i gydnerthedd y seilwaith TGCh i gefnogi hyn gael ei reoli'n fanwl i sicrhau bod disgwyliadau cwsmeriaid yn dal i gael eu bodloni.
- mae nifer o enghreifftiau penodol lle mae dull y Cyngor o ddarparu gwasanaethau digidol wedi gwella profiad cleifion – megis gyda darlledu cyfarfodydd y Cyngor ar y we a'r gwasanaeth hysbysu ynghylch casgliadau gwastraff.

30 Canfuom y cyfleoedd canlynol:

- dylai'r Cyngor sicrhau nad yw datblygiad cyflym ei wasanaethau Digidol yn dod ar draul cynnwys defnyddwyr ei wasanaethau a chydgynhyrchu gyda hwy mewn modd effeithiol;
- bydd yn bwysig bod y cynllun cyflawni TGCh/digidol sydd wrthi'n esblygu'n disgrifio'n glir sut y bydd cymunedau'n cael eu galluogi a'u hwyluso i gefnogi a chyflawni'r dyheadau digidol; a
- dylai'r Cyngor barhau i archwilio ei uchelgeisiau mewn perthynas â chydgynhyrchu a sicrhau bod y dull hwn yn cael ei ddefnyddio'n gyson ar draws y Cyngor.

Rhan Dau: Ymateb y Cyngor

31 Ar ôl cwblhau ein gwaith maes fe gyflwynom ni ein canfyddiadau i'r Cyngor mewn gweithdy ym mis Hydref 2019. Yn y gweithdy hwn dechreuodd y Cyngor ystyried ei ymateb i'n canfyddiadau ac o ganlyniad i drafodaethau yn y gweithdy a myfyrio ymhellach ynghylch ein canfyddiadau mae'r Cyngor wedi datblygu'r camau gweithredu canlynol.

Arddangosyn 2: ymateb y Cyngor

Cyfleoedd – hirdymor	Camau gweithredu'r Cyngor
Wrth i'r Cyngor ddiweddaru ei Strategaeth TGCh a Digidol 2017-2020 dylai sicrhau bod hon yn disgrifio'n glir beth yw ei uchelgeisiau digidol a'u heffeithiau dros y tymor hwy.	Bydd y Cyngor yn ystyried ac yn paratoi ei strategaeth newydd a bydd yn ceisio ymgorffori'r effeithiau mwy hirdymor. Yn amlwg mae'r agenda hon yn faes sy'n newid yn gyflym.
Dylai'r Cyngor adolygu ei gyfres presennol o bum dangosydd canlyniad ar gyfer ei Amcan Llesiant Sefydliadol ac asesu a yw'r rhain yn ddigon i ganfod pa gynnydd sy'n cael ei wneud a'i sicrhau ei hun ei fod yn cyrraedd y cerrig milltir ac yn cyflawni'r deilliannau y mae'n eu disgwyl.	Bydd y Cyngor yn adolygu'r rhain fel rhan o'i waith sydd yn yr arfaeth i ddiweddaru cynllun y Cyngor.
Datblygu cynllun cyflawni hirdymor sengl ar gyfer gwasanaethau digidol a TGCh.	Bydd y Cyngor yn datblygu hwn ochr yn ochr â'i strategaeth.
Cyfleoedd - atal	**Camau gweithredu'r Cyngor**
Mae angen i'r Cyngor sicrhau ei fod yn disgrifio ei amcanion atal yn fwy eglur yng nghyd-destun ei uchelgeisiau digidol.	Bydd amcanion atal yn cael eu hystyried fel rhan o'r gwaith i ddiweddaru'r strategaethau TGCh a digidol.
Byddai defnydd gwell o ddata hirdymor cadarn yn ei gwneud yn bosibl cael dealltwriaeth fwy llawn am achosion sylfaenol a mynd ati mewn modd mwy soffistigedig i ddatblygu gwasanaethau sy'n cefnogi'r agenda atal.	Mae gwaith eisoes wedi cychwyn ar ddealltwriaeth fwy soffistigedig am allgau digidol a bydd hon yn goleuo'r strategaeth.
Datblygu dealltwriaeth well am unrhyw ganfyddiadau anfwriadol newid gwasanaethau penodol i rai â mynediad digidol yn unig (megis mwy o arwahanrwydd ac unigrwydd).	Fel y pwynt olaf uchod.

Cyfleoedd - integreiddio	Camau gweithredu'r Cyngor
Ymhlith yr enghreifftiau posibl o gyfleoedd ar gyfer mwy o integreiddio mae: • mae'r BGC wrthi ar hyn o bryd yn adnabod blaenoriaeth bellach sy'n ymwneud â chydnerthedd cymunedol. Bydd yn bwysig bod y Cyngor yn cymryd y cyfle i sicrhau bod ei agenda ddigidol yn cael ei hintegreiddio'n llawn fel rhan o'i waith. • gallai'r Cyngor wneud mwy i sicrhau ei fod yn manteisio'n llawn ar y cyfle i integreiddio Rhaglen Trawsnewid Digidol newydd Llywodraeth Cymru i Ysgolion, Hwb, â'i uchelgais Digidol ehangach. • dylai'r Cyngor barhau i gynnwys aelodau'r Cyngor i ddatblygu consensws, yn seiliedig ar dystiolaeth gadarn, ynglŷn â manteision ac anfanteision newid i fynediad digidol at wasanaethau.	Bydd y rhain yn cael eu hystyried pan fydd y strategaethau'n cael eu diweddaru.
Cyfleoedd - cydweithio	**Camau gweithredu'r Cyngor**
Dylai'r Cyngor sicrhau nad yw datblygiad cyflym ei wasanaethau digidol, gan gynnwys ei wefan newydd, yn digwydd ar draul cydweithio effeithiol gyda rhanddeiliaid, gan gynnwys y trydydd sector. Dylai'r Cyngor sicrhau bod ei wasanaethau'n gallu gwneud defnydd llawn o unrhyw fynediad wedi'i ddigideiddio a ddatblygir ar gyfer cwsmeriaid: er enghraifft, lluniau o dyllau mewn ffyrdd a rheoli digwyddiadau yn y Gwasanaethau Stryd.	Wrth i'r Cyngor ddod yn fwy hyderus ynglŷn â chyflawni ei agenda bydd yn sicrhau ei fod yn ymgysylltu â rhanddeiliaid gan gynnwys y trydydd sector fel y bo'n briodol.
Dylai'r Cyngor barhau i archwilio ei uchelgeisiau mewn perthynas â chydgynhyrchu a sicrhau bod y dull hwn yn cael ei ddefnyddio'n gyson ar draws y Cyngor.	Fel y pwynt olaf uchod.

Cyfleoedd – cynnwys	Camau gweithredu'r Cyngor
Dylai'r Cyngor sicrhau nad yw datblygiad cyflym ei wasanaethau Digidol yn dod ar draul cynnwys defnyddwyr ei wasanaethau a chydgynhyrchu gyda hwy mewn modd effeithiol.	Bydd y Cyngor yn parhau i archwilio cydgynhyrchu. Mae hyn yn gyfredol yn yr adolygiad o wasanaethau llyfrgelloedd a bydd agweddau digidol yn rhan o'r gwaith hwn.
Cyfleoedd – cynnwys	**Camau gweithredu'r Cyngor**
bydd yn bwysig bod y cynllun cyflawni TGCh/digidol sydd wrthi'n esblygu'n disgrifio'n glir sut y bydd cymunedau'n cael eu galluogi a'u hwyluso i gefnogi a chyflawni'r dyheadau digidol.	Bydd y Cyngor yn ystyried hyn fel rhan o'i waith i ddiweddaru ei strategaeth.
Dylai'r Cyngor barhau i archwilio ei uchelgeisiau mewn perthynas â chydgynhyrchu a sicrhau bod y dull hwn yn cael ei ddefnyddio'n gyson ar draws y Cyngor.	Fel uchod gyda chydweithio.

32 Byddwn yn parhau i fonitro cynnydd y Cyngor o ran rhoi'r camau gweithredu hyn ar waith, ac i ba raddau y maent yn mynd i'r afael â'r meysydd i'w gwella yr ydym wedi'u hadnabod yn ein canfyddiadau.

Atodiad 1

Dangosyddion Cadarnhaol o'r Pum Ffordd o Weithio

Arddangosyn 3: dangosyddion cadarnhaol o'r Pum Ffordd o Weithio

Mae'r tabl isod yn nodi 'dangosyddion cadarnhaol' ar gyfer pob un o'r pum ffordd o weithio yr ydym wedi'u hadnabod. Nid ydym wedi defnyddio'r dangosyddion fel rhestr wirio. Dylid eu hystyried yn ddangosyddion. Fe wnaethant ein helpu i ddod i gasgliadau ar ôl ystyried i ba raddau y mae corff yn gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth gymryd camau i gyflawni ei Amcanion Llesiant.

Beth fyddai'n dangos bod corff yn cymhwyso'r ffordd o weithio hirdymor yn llawn?
• Ceir dealltwriaeth glir am yr hyn y mae 'hirdymor' yn ei olygu yng nghyd-destun y Ddeddf. • Maent wedi dylunio'r cam i gyflawni'r amcan(ion) llesiant a chyfrannu at eu gweledigaeth hirdymor. • Maent wedi dylunio'r cam i gyflawni manteision yn y tymor byr neu ganolig, y ceir cydbwysedd rhyngddynt a'r effaith dros yr hirdymor (yng nghyd-destun y prosiect). • Maent wedi dylunio'r cam yn seiliedig ar ddealltwriaeth soffistigedig am yr angen a phwysau yn awr ac yn y dyfodol, gan gynnwys dadansoddiad o dueddiadau'r dyfodol. • O ganlyniad, ceir dealltwriaeth gynhwysfawr am risgiau a chyfleoedd yn awr ac yn y dyfodol. • Mae adnoddau wedi cael eu dyrannu i sicrhau bod manteision hirdymor yn ogystal â manteision byrdymor yn cael eu cyflawni. • Ceir ffocws ar gyflawni deilliannau, gyda cherrig milltir/camau cynnydd wedi'u nodi lle bydd deilliannau'n cael eu cyflawni dros yr hirdymor. • Maent yn agored i ffyrdd newydd o wneud pethau a allai helpu i ddwyn manteision dros yr hirdymor. • Maent yn gwerthfawrogi gwybodaeth ac yn mynd ar drywydd dulliau seiliedig ar dystiolaeth.
Beth fyddai'n dangos bod corff yn cymhwyso'r ffordd o weithio ataliol yn llawn?
• Mae'r corff yn ceisio deall achosion sylfaenol problemau fel bod modd mynd i'r afael â chylchoedd negyddol a heriau sy'n pontio'r cenedlaethau. • Mae'r corff yn ystyried heriau o safbwynt systemau cyfan, gan gydnabod a gwerthfawrogi'r manteision hirdymor y gallant eu dwyn i bobl a lleoedd. • Mae'r corff yn dyrannu adnoddau i gamau ataliol sy'n debygol o gyfrannu at ddeilliannau gwell a defnydd gwell o adnoddau dros y tymor hwy, hyd yn oed lle gallai hyn gyfyngu ar y gallu i ddiwallu rhai anghenion byrdymor. • Ceir trefniadau penderfynu ac atebolrwydd sy'n cydnabod gwerth camau ataliol ac yn derbyn gostyngiadau byrdymor mewn perfformiad ac adnoddau wrth fynd ar drywydd gwelliannau a ragwelir mewn deilliannau ac yn y defnydd o adnoddau.

Beth fyddai'n dangos bod corff yn defnyddio dull 'integredig'?
• Mae unigolion ar bob lefel yn deall eu cyfraniad at wireddu'r weledigaeth a'r amcanion llesiant. • Mae unigolion ar bob lefel yn deall yr hyn y mae gwahanol rannau o'r sefydliad yn ei wneud ac yn mynd ati mewn modd rhagweithiol i geisio cyfleoedd i weithio ar draws ffiniau sefydliadol. Caiff hyn ei efelychu yn eu gwaith gyda chyrff cyhoeddus eraill. • Mae unigolion ar bob lefel yn cydnabod y dibyniaethau traws-sefydliadol sy'n rhan o wireddu'r uchelgais a chyflawni'r amcanion. • Ceir diwylliant agored lle mae gwybodaeth yn cael ei rhannu. • Ceir dealltwriaeth sydd wedi datblygu'n dda am y modd y mae'r amcanion llesiant a'r camau i'w cyflawni'n effeithio ar gyrff eraill yn y sector cyhoeddus. • Mae unigolion yn gweithio mewn modd rhagweithiol ar draws ffiniau sefydliadol i wneud y cyfraniad mwyaf posibl ar draws y nodau llesiant a lleihau effeithiau negyddol i'r eithaf. • Mae trefniadau llywodraethu, strwythurau a phrosesau'n cefnogi hyn, ac felly hefyd ymddygiadau.
Beth fyddai'n dangos bod corff yn cydweithio'n effeithiol ?
• Mae'r corff yn canolbwyntio ar le, cymuned a deilliannau yn hytrach na ffiniau sefydliadol. • Mae gan y corff ddealltwriaeth dda am amcanion partneriaid a'u cyfrifoldebau, sy'n helpu i lywio gweithgarwch cydweithredol. • Mae gan y corff berthnasoedd cadarnhaol ac aeddfed â rhanddeiliaid, lle caiff gwybodaeth ei rhannu mewn ffordd agored a thryloyw. • Mae'r corff yn cydnabod ac yn gwerthfawrogi'r cyfraniadau y gall yr holl bartneriaid eu gwneud. • Mae'r corff yn ceisio canfod prosesau cyffredin a ffyrdd cyffredin o weithio, lle y bo'n briodol.
Beth fyddai'n dangos bod corff yn cynnwys pobl yn effeithiol ?
• Deall pwy y mae angen eu cynnwys a pham. • Myfyrio pa mor dda y mae'r anghenion a'r heriau a wynebir gan y bobl hynny'n cael eu deall ar hyn o bryd. • Gweithio mewn modd cydgynhyrchiol, gan weithio gyda rhanddeiliaid i ddylunio a chyflawni. • Ystyried barn rhanddeiliaid fel ffynhonnell wybodaeth hanfodol a fydd yn helpu i gyflawni deilliannau gwell. • Sicrhau bod yr amrywiaeth lawn o randdeiliaid yn cael eu cynrychioli a'u bod yn gallu cymryd rhan. • Bod â pherthnasoedd aeddfed, seiliedig ar ymddiriedaeth â'i randdeiliaid lle ceir deialog barhaus a lle caiff gwybodaeth ei rhannu mewn ffordd agored a thryloyw. • Sicrhau bod rhanddeiliaid yn deall effaith eu cyfraniad. • Ceisio adborth gan randdeiliaid allweddol a ddefnyddir i helpu i ddysgu a gwella.

Wales Audit Office
24 Cathedral Road
Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500
Fax: 029 2032 0600
Textphone.: 029 2032 0660

E-mail: info@audit.wales
Website: www.audit.wales

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500
Ffacs: 029 2032 0600
Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru
Gwefan: www.archwilio.cymru